

Johan Modigh

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Robert Bryhn (C) m fl om att kartlägga vilka fastigheter som har privata brunnar, och i samråd med fastighetsägarna undersöka skicket på dessa och dess vattentillgång

Ärende

Robert Bryhn (C) med flera har vid kommunfullmäktiges sammanträde den 9 maj 2022 (§73) väckt en motion rubricerad: ”Motion om att kartlägga vilka fastigheter som har privata brunnar, och i samråd med fastighetsägarna undersöka skicket på dessa och dess vattentillgång. Det kunde bli ett unikt system för egna beredskapsbrunnar”. Motionärerna föreslår att tekniska kontoret skulle inventera privata brunnar för att om möjligt, och i samråd med ägarna av desamma, låta brunnarna ingå i ett system med beredskapsbrunnar i händelse av en krissituation.

Motionen har remitterats till tekniska nämnden som genom beslut av den 28 september 2022 (§ 89) antagit remissvar. Tekniska nämnden bedömer att förslaget att utnyttja privata brunnar som beredskapsbrunnar i händelse av kris är en sympatisk tanke. Att i en dylik situation utnyttja alla tillgängliga resurser kan tyckas given. Nämnden bedömer dock att den praktiska hanteringen riskerar att föra med sig höga kostnader och att det finns många frågetecken runt frågan. Säkerhetsfrågorna, både ur ett livsmedels- och ordningsperspektiv, torde vara det som är svårast att hantera.

Kommunledningskontoret delar tekniska nämndens bedömning att motionens förslag inte är lämpligt att genomföra.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

I ärenden om beredning av motioner lämnas förslag till beslut av kommunstyrelsens ordförande.

Kommunledningskontorets utredning

På Sveriges geologiska undersöknings (SGU) hemsida finns en förteckning över privata brunnar i Danderyds kommun med data inkluderande fastighetsbeteckning, borrhöjning, vattenmängd per timme och borrhöjning. I

Johan Modigh

Sverige finns det tre olika typer av privata brunnar enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU).

En grävd brunn kräver att det finns vattenförande lager på ett djup av högst fem till sex meter. Eftersom den grävda brunnen är anlagd i ytliga grundvattenmagasin, är den särskilt känslig för påverkan av föroreningar från till exempel avloppsinfiltration, sur nederbörd och jordbruk. Den grävda brunnen är också känslig för att grundvattenytan höjs och sänks naturligt. Det innebär att vattentillgången kan bli dålig, eller att brunnen sinar helt, under torrperioder.

En filterbrunn är en borrar brunn i jordlagren, där filtret anpassats till det grundvattenförande lagrets egenskaper. Eftersom vattnet tas upp från ett större djup än i den grävda brunnen är filterbrunnen mindre känslig för yttlig påverkan.

Bergborrade brunnar anläggs vanligtvis i två moment: dels borrhoring med foderrör genom jordlager och några meter ner i berget, dels ren bergborring ner till vattenförenade lager eller sprickor. Bergborrade brunn är den brunnstyp som anläggs mest idag. Borrtekniken underlättar bland annat möjligheterna att ge brunnen ett gott skydd mot yttre påverkan. Även om vattentillgången kan vara liten är det relativt sällsynt att en bergborrade brunn ger för lite vatten för ett enskilt hushåll.

Det är via pumpen som vattnet transporteras från brunnen till vattenledningar och vidare in i huset eller husen. En sänkpump är en så kallad djupvattenspump som finns i borrhålet och används framför allt i bergborrade brunnar. En ejektorpumpen står på marken men är också en så kallad djupvattenspump och används framför allt i bergborrade brunnar där rasrisk förekommer. En sugpump står också på marken och används normalt i grävda brunnar som kan dra upp vatten från en nivå som maximalt ligger cirka sju meter under pumpen.

I brunnens omgivning kan det finnas verksamheter och omständigheter som smutsar ner grundvattnet, till exempel avloppsinfiltration, läckande avloppsrör, jordbruk, gödselupplag, läckande oljetankar eller oljespill och vägdagvatten. Brunnens närmaste omgivning är viktig för att ytvatten ska ledas bort från brunnen.

Det är först när vattnet är analyserat som vetenskapen verkligen framkommer att det håller god kvalitet som dricksvatten. Vid en vattenanalys undersöks förekomsten av mikroorganismer och kemiska ämnen, och vattnets fysikaliska egenskaper. Livsmedelsverket rekommenderar en regelbunden analys av vatten från den egna brunnen, minst vart tredje år om brunnen förser en eller två familjer med vatten och en gång per år om brunnen förser många hushåll med vatten. Om en brunnsägare har eller haft problem med brunnsvattnet är det lämpligt att testa vattnet oftare. Små barn är

Johan Modigh

särskilt känsliga för höga halter av vissa ämnen, till exempel fluorid, bly, koppar och nitrit. Därför är det extra viktigt att brunnsvattnet testas ofta om små barn finns i hushållet.

Utifrån databasen hos SGU kan till del redan önskade fakta tillgå som del av svaret på motionen men differensen mellan olika brunn- och pumptyper skapar ett mycket omfattande analysbehov av olika brunnars omgivning och påverkan på vattenkvaliteten. Privata brunnar kräver regelbunden analys av vattnet för att säkerställa god kvalitet som dricksvatten varav minst vart tredje år om brunnen förser en eller två familjer med vatten och en gång per år om brunnen förser många hushåll. Vatten från privata brunnar är tänkt i motionen att användas under ett beredskapsbehov när samhället är under stark påverkan, vilket kan innebära att fler än små barn är känsliga för höga halter av vissa ämnen vilket ställer krav att vattnet testas innan det distribueras till behövande inom Danderyds kommuns geografiska områdesansvar. Differensen mellan olika brunn- och pumptyper ställer även olika krav på el för att transportera vattnet från brunnen till vattenledningar och vidare in i huset eller husen. För att säkerställa att pumparna kan användas vid elavbrott krävs reservkraft och en kopplingsstation med enhetligt uttag för att skapa en mobilitet och redundans mellan brunnarna ifall de inte har tillräckligt med vatten eller om det för stunden inte är tjänligt.

Den privata brunnens innehåll är en del av kommuninvånarnas hemberedskap vilket även skapar en redundans för boende i privata brunnens närområde och bör därför inte vara en källa till kommunens nödvattenförsörjning till samhällsviktig verksamhet.

Kommunledningskontoret delar därför tekniska nämndens bedömning att den praktiska hanteringen riskerar att föra med sig höga kostnader och osäkerheter i att motionens önskade ambition kan uppnås och säkerställa tillräckligt beredskapsbehov. Kommunledningskontoret delar även tekniska nämndens bedömning att säkerhetsfrågorna både ur ett livsmedels- och ordningsperspektiv blir svårast att hantera vid det tillfället som vatten behövs där kommunen ska tömma eller delvis tömma privata brunnar för andras behov än brunnens ägare.

Kommunledningskontorets yttrande

Kommunledningskontoret delar tekniska nämndens bedömning att motionens förslag inte är lämpligt att genomföra.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Johan Modigh

Johan Lindberg
KommundirektörPatrik Hansson
Administrativ chef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Robert Bryhn (C) m fl om att kartlägga vilka fastigheter som har privata brunnar, och i samråd med fastighetsägarna undersöka skicket på dessa och dess vattentillgång
2. Ordförandens förslag till beslut
3. Tekniska nämndens beslut 2022-09-29 § 89
4. Tekniska kontorets tjänsteutlåtande, 2022-08-18
5. Motionen